

BYLA JEDNA MATKA; KDYŽ BYLA MATKA, MĚLA SYNA. — TOHO syna nadájela dvakrát sedm let. Když ho dvakrát sedm let nadájela, vzala ho do hory a kázala mu vytrhnout smerek so všetkým<sup>1</sup>. — Ale chlapec smrk vytrhnout nemohl. „Eště len preca nie si dost' mocný“ — řekla matka a kojila ho ještě sedm let. Když ho již třikrát sedm let kojila, zavedla ho zase do lesa a kázala mu vytrhnout buk so všetkým. — Chlapec buk popadl a se všeckým ho vytrhl. — „No teraz si dost' mocný, teraz si Vítazko! Už sa muožeš o mňa starať“ — řekla matka.

„Eh veru sa budem — len rozkáž, čo najskuor pre teba mám urobiť?“ —

„Najskuor mně najděš poriadny budinok<sup>2</sup> a potom mňa ta dovedieš“ — kázala matka a šla domů. — Vítazko vzal vytrhnutý buk se všemi konáry<sup>3</sup> do ruky místo palice a tak ozbrojen dal se na pochod hledati matce budinok. — Šel po povetrí starými cestami a pirtěmi<sup>4</sup>, až přišel k jednomu hradu. V hradu tom bydleli šarkani<sup>5</sup>.

Když Vítazko k hradu přišel, nechtěli ho vpustit, než Vítazko dlouho se jich neptal, rozdrvil vrata, vešel do hradu a šarkany porúbal, jich drieky<sup>6</sup> přes zeď vyházel a potom teprv šel se projíti po hradu. — Všude se mu líbilo; jizby pěkné a bylo jich tam devět, desátá zavřená. — Když prošel Vítazko devět jizeb otevřených, vešel

<sup>1</sup> I s kořeny.

<sup>2</sup> Stavení, budova.

<sup>3</sup> Letorosti.

<sup>4</sup> Lesní cesty.

<sup>5</sup> Drak jedno- i vícehlavý. Šarkan se prý zlihne z křídlatého hada a musí sedm roků růst.

<sup>6</sup> Tělo, Rumpf.

ještě i do desáté zavřeně. — I viděl tam sedět šarkana, třemi železnými obručemi ke zdi přikovaného. —

„Čože ty tu robíš?“ — ptá se Vítazko.

„Sedím; prikovali mňa moji bratovia. Odkovaj mňa a budem sa ti chceť bohatě odmeniť.“ — „Eh musíš ty byť naničhodný chlap, keď ťa bratovia prikovať museli. Ani ťa ja neodkovám, len tu sed!“ — odpoveděl Vítazko, bouchl dveřmi a šel pro matku, by ji do nového bytu zavedl. — Když si ji přivedl, všude ji provedl, všecko jí ukázal, jen tu desátou jizbu neotevřel a přikázal matce, aby tam nechodila, že by se jí zle povodilo. — Potom vzal si svůj kyj a šel na polovačku, aby matce pečenku přinesl. — Sotva Vítazko paty z domu vytáhl, už to nedalo matce pokoje a tak dlouho obcházela okolo dveří desáté jizby, až tam vešla. — Koho tam viděla jako šarkana. „Čo ty tu robíš, kdo si?“ — ptala se ho. —

„Ja som šarkan; bratovia moji mňa sem prikovali. Boli by mňa aj odkovali, ale ích syn tvoj porúbal. Odkovaj mňa, budem sa ti chceť odmeniť, a keď chceš, vezmem si ťa za ženu!“ prosil šarkan. —

„Eh ale čo by Vítazko povedal?“ mínila matka.

„Eh čože by povedal, zněsieme ho zo sveta a buděš ty sama paňou!“ —

Dlouho se matka rozmýšlela, až konečně na to přistúpila a šarkana se otázala, kterak ho má odkováť. „Id' do pivnice<sup>7</sup> a doněš mně z najostatnějšího okova pohár vína.“ — Matka šla do sklepa, natočila z nejzadnějšího okova pohár vína a šarkanovi donesla. Jak první pohár vypil, prask — spadla jedna obruč. — Prosil, aby mu přinesla ještě jeden pohár. — Matka donesla mu druhý pohár, a jak ho vypil, bodaj ťa — praskla druhá obruč. — Prosil, aby mu ještě třetí pohár

<sup>7</sup> Sklepa.

donesla, a když mu i třetí donesla — praskla i třetí obruč a šarkan byl na slobodě.

„Len ale čo poviem synovi, keď sa vráti nazpak,“ plašila se matka. —

„Počuj,“ radil jí šarkan, „sprau sa chorou, a keď sa ťa budě pýtať, čože ti pomuože, povedz, že ,prasa<sup>8</sup> od zemskej svině“, — keď on po ně puojdě, sviňa ho rozdrapí.“ — Dobře, ale nevelmi. — Vítazko přišel z lovu a přinesl matce srnce. Ale matka hekala, vzdychala řkouc: „Jaj, sladký muoj synku, darmo si sa ustával, darmo mně dobrotky nosíš, němuožem ich zjest, keď som ja chorá do úmoru.“ — „Jaj, matko moja, něumierajže, len ty mně povedz, čo by ťa vystrábilo, veď ti to ja doněsiem, a čo by aj z pekla bolo!“ staral se dobrý Vítazko, který matku velice miloval. — „Ja sa vystrábim len vtedy, kedy budem mať od zemskej svině prasa,“ — povídala matka. — Vítazko nemeškal, schytil buk a šel hledat zemskou svini. Chodil, něborák, krížom krážom, nevěda kam se obrátit, až tu přijde k jedné věži v lese a v té věži našel svatú Nedělkú.

„Kděže iděš, Vítazko?“ ptá se svatá Neděлка. — „Iděm k zemskej svini pre prasa: matka mně ochorela a od toho vraj sa vystrábi.“ —

„Milý synku, už by ti ťažko bolo to prasa dostať, ale ja ti chcem byť na dobrej pomoci, aleže mňa musíš vo všetkom, čo ti budem kázat, poslúchať.“ — Vítazko slíbil, že poslechne. — Nejprve dala mu svatá Neděлка dlouhý ostrý ražeň<sup>9</sup> a potom kázala mu: „Id do konice, sadni na mojho tátošika, ten ťa doněsie, kdě zemská sviňa býva, zarytá v zemi. Až tam priděť, pichni ražňom jedno prasa, ono kvikně; jak to sviňa počuje, vychytí sa

<sup>8</sup> Podsvinče.

<sup>9</sup> Železné kopí.

rozjeděná a ťuchom<sup>10</sup> obehně celý svet. — Těba ale něuvidí, ani koho iného, a tu povie prasatom, esli ešťě jednu kviknú, že ích potrhá. Keď to povie, ľahně spať, a vtedy musíš prasa po druhýkrát napichnúť a chytro preč uject. Prasa budě sa báť kviknúť, sviňa sa něpohně a tátošík ťa odněsie.“ — Vítazko slíbil, že na slovo všecko vykoná. Vzal rožeň, sedl na tátošíka a ten ho letmo donesl daleko, daleko, až kde zemská svině v zemi zaryta byla.

Vítazko rožněm prase bodl, až strašně zakvíklo. Tu se svině vycytí všecka rozjeděna a jedním ťuchom oběhla celý svet, tátošík se ale s místa nehnul a svině ho neviděla, ani koho jiného, a plna hněvu přikazovala prasa-tům: „Esli ešťě jednu ktorie kvikněťě, naraz vás potrhám,“ a pověďěvši to, zase se zahrabala. — Tu chvíli Vítazko prase nabodl; čušalo<sup>11</sup>, ani nepiplo, a tátošík pustil se v let a boli doma hned. „Nuž Vítazko, akože bolo?“ — ptala se svatá Nedělka. „Nuž, tak bolo, ako stě vraveli, — a tu je prasa“ — řekl Vítazko. — „No dobre, vezmi si ho a doněs svojej matke.“ Vítazko odevzdal rožeň, tátošíka odvedl do konice, svatě Nedělce poděkoval, a přehodě prase přes buk, domů k matce pospíchal. —

Matka s šarkanem hodovali, Vítazka se nenazdáli — a on tu. Ulekli se a radili, kam s ním. „Až ti dá prasa, stavaj sa ešťě něvládnúci,“ radil jí šarkan, „a keď sa ťa budě spytovať, čo ti pomuože, povedz, že len živá i mřtva voda. Keď po ňu puojďě, naskutku zhynie.“ —

Vítazko s radostí se přihnal do hradu a matce prase dal, ale ona ješťě hekala, vzdychala, že musí zomriet, že jí ani to prase neuzdraví. — „Ach len něumieraj,

<sup>10</sup> ťuchom či tchom. Plť letí po Váhu jedním tchom.

<sup>11</sup> Bylo ticho.

matko, a povedz, čože ťa vystrábi, aby som ti to mohol čo najskuor doniesť,“ — staral se Vítazko. —

„Eh milý synku, mňa nič inšieho nĕvystrábi hime<sup>12</sup> živá a mŕtva voda, a kdĕže by si takú dostal!“ — ponosovala<sup>13</sup> se mu matka. — Vítazko se ale nerozmýšlel, vzal buk do ruky a prosto k svatĕ Nedĕlce. „Kdĕže idĕš, Vítazko?“ ptala se ho svatá Nedĕlka. —

„K tĕbe idĕm, svatá Nedĕlko, poradiť sa, kdĕže by som našiel živú a mŕtvu vodu, lebo je matka ešĕ chorá a hime po nĕj sa vystrábi.“ —

„No, už by ti ťažko bolo, milý Vítazko, dostať tej vody, ale chcem ti byť na dobrej pomoci. — Tu máš dvoch dĕbánou, sadni na mojho tátošíka a on ťa donĕsie ku dvom brehom. Pod tými brehy vrie živá a mŕtva voda. Pravý breh sa otvorí o poludni a pod ním vyviera živá voda; ľavý breh sa otvorí o polnoci a pod ním stojí mŕtva voda. — Jak sa breh otvorí, chytro priskoč so dĕbánom a vody načri a potom tak urob i pri druhom; až budĕš mať zpod obúch brehou vodu, vráť sa nazpak. Poslúchni vo všetkom, čo som ti kázala.“ — Tak řekla svatá Nedĕlka, dala Vítazkovi dĕbány, ten s nimi sedl na tátošíka a v okamĕní byli ve větru.

Daleko až kdesi stály ty dva velikánské břehy a k tĕm tátošík Vítazka donĕsl. Kdyĕž bylo poledne, zdvihl se pravý breh, živá voda vyvĕrela, a tĕesk — spadl dolů, div Vítazkovi paty neurazil, který chytro na tátošíka vysedna, z místa uhánĕl k levĕmu břehu. Tam ĕekali do pŕlnoci, až se breh zdvihl; pod břehem stála voda mŕtvá. Vítazko rychle priskočil a vody nabral, a v tom tĕesk — breh spadl, div mu ruku nepřerazil. I jen už s chutí skočil na tátošíka a tátošík dal se v let a byli doma hned. — „Nuĕ

<sup>12</sup> Mimo, kromĕ.

<sup>13</sup> Stĕžovala.

Vítazko, akože sa ti vodilo?“ — ptala se ho svatá Nedělka.

„Eh, dobre sa vodilo — svatá Nedělko, a tu je voda“ — řekl Vítazko a vodu jí dal. — Svatá Nedělka vodu schovala a Vítazkovi dala dva džbány vody obyčejné, pak mu kázala, aby ji matce donesl. — Vítazko se poděkoval a šel. — Matka se šarkanem hodovali, nenadějíce se, že se Vítazko více vrátí, — a on za humny. Velice se ulekli, když ho viděli přicházet, a zase se o něho radili, kterak a co mu udělat.

„Stavaj sa eště chorou a povedz, že sa něvystrábiš, pokým něbuděš mať ptáka Pelikána; keď ho budě mať dostať, zhynie“ — radil šarkan.

Vítazko s radostí vodu přinesl, ale matka přece jen hekala, vzdychala, že jí ani to nepomůže a že umřít musí.

„Ach len něumieraj, matko sladká, a povedz, čo ťa vystrábi, veď ja ti všetko rád doněsiem,“ staral se dobrý chlapec.

„Mně něbudě pomoci, hime keď uvidím ptáka Pelikána. Jaj synku, kděže bys ty ho dostal?“ — hekala matka.

Vítazko vzal ale zase svůj buk a neomrzele šel k svatě Nedělce.

„Kděže iděš, Vítazko?“ ptala se ho svatá Nedělka.

„Nuž kděže iděm, iděm k těbe, čo bys mně poradila. Matka doposud chorá, ani len po tej vodě sa něvystrábila, že vraj musí vidieť ptáka Pelikána. — A kděže je ten pták Pelikán?“

„Oh milý synku, už by ti veľmo ťažko bolo ptáka Pelikána dostať, ale chcem ti byť na dobrej pomoci. — Pelikán je veličizný pták, má veľmo dlhé hrdlo, a keď krídloma trepotá, taký vietor urobí, že sa stromy kátí. Tu vezmi pušku, sadni na mojho tátošíka, on ťa doněsie, kdě pták Pelikán býva. Dajže dobrý pozor: z ktorej strany sveta vietor na těba zadúcha, na tú stranu

pušku napraou, a ak počuješ, že kohútek spadol, zatluč ramárom<sup>14</sup> pušku a chytro sa vráť nazpak. Do pušky nĕnazeraj!“

Vítazko vzal pušku, vsedl na tátošíka, ten vzal se na krídla — a letĕli po povĕtrĕí až daleko na veliké pustatiny, kde býval pták Pelikán. Tam stanul tátošík. — Tu pocítil znovu Vítazko, že mu vítr silně na pravé líce zadúchal. V tu stranu namĕřil a klap — kohútek spadl, Vítazko rychle nabijákem pušku zatloukl, přehodil přes plece, tátošík dal se v let a byl doma hned. — „Nuž akože bolo, Vítazko?“ — byla vždy první otázka Nedĕlky.

„Nĕznám, či dobre, či zle, ale som urobil, ako stĕ mnĕ kázali,“ — odpovĕdĕl Vítazko pušku jí podávaje.

„Eh dobre, dobre si urobil, je tu!“ — zvolala svatá Nedĕlka, nahlĕdnouc do pušky. Pak i ptáka Pelikána schovala a Vítazkovi jinou pušku dala a s tou poslala ho orla zastřelit. Odešel do lesa a zanedlouho s zastřeleným orlem se vrátil, kterého mu svatá Nedĕlka dala pro matku místo ptáka Pelikána.

A zase šarkan s matkou hodovali, tĕšíce se, že se Vítazko více nevrátí, a on nedaleko. — Velmi se ulekli a hned zase radili, co mu zase uložit.

„Stavaj sa ešĕ nĕvládnúci a povedz, že ti nadobro nič nĕpomuože hime zlaté jablká zo šarkanovej zahrady. — Ak tam puojdĕ, šarkan ho rozdrapí, lebo sa jeduje, že mu bratuov pobil.“

Vítazko s radostí ptáka matce dal, ale matka hekala, vzdychala, že to všeccko nic není, že by jí pomohly jen jablka ze šarkánovy zahrady.

„Máš ich mať, matka moja,“ — řekl Vítazko a bez oddechu zase prosto k svatĕ Nedĕlce. „Kdĕže idĕš ešĕ, Vítazko?“

<sup>14</sup> Nabijákem.

„Eh, ani to něspomohlo, matka posial' chorá; len ju vĕraj vystrábia jablká zo ťarkanovej zahrady.“

„Eh, synu muoj, uť sa musíť biť,“ pravila mu svatá Nedělka, „a ěo bys aj mocnější bol, preca by sa ti zle povodilo. Ale chcem ti byť na dobrej pomoci. — Tu máť prstěň, dajťe si ho na prst; keď ti budě treba, zmysli si na mňa, obkrútni prstěňom okolo prsta, a silu za sto chlapou mať buděť. A teraz sadni na tátoťíka, ten ťa tam doněsie.“

Vítazko poďekoval svatě Nedělce, vsedl na tátoťe a ten nesl ho daleko ať k jedné zahradě, okolo níť byla vysoká ohrada. Kdyby nebyl měl Vítazko tátoťíka, nikdy by se do zahrady nebyl dostal, ten ale ohradu přelítl jako pták. V zahradě Vítazko s něho seskoěiv, hned po jabloni zlatá jablka nesoucí se ohlíťel. — Tu ho stretně<sup>15</sup> krásná děvojna a ptá se ho, ěo tam hledá. — I povídá jí Vítazko, ťe hledá zlatá jablka pro chorou matku svoji, a prosil, aby pověděla, kde by měl hledat.

„Tú jabloň ja varujem<sup>16</sup> a něsmiem s něť ťiadnemu jablk dať; síce by mňa ťarkan rozdrapil. Ja som kráľouská princa, od ťarkana uněsená sem do tej zahrady, aby som ích varovala. — Vráť sa, ťuhaju, vráť sa, lebo je ťarkan veľmo silný, jak ťa tu uvidí, zabije ťa ako muchu,“ domlouvala mu děvojna. — Ale Vítazko se zvrátit nedal a jen dále do zahrady pospíchal. — Tu stáhla princa s prstu drahý prsten a podala ho Vítazkovi řkouc: „Vezmi ten prstěň, a keď si na mňa zmyslíť a tým prstěňom obkrútiť, za sto chlapou silu mať buděť, inak by si nad ťarkanom nězvítazil.“ — Vítazko prsten vzal, na prst navlékl, a krásné prince se poďekuje, dále do zahrady kráěel. Uprostřed zahrady stála jabloň se zlatými jablky a pod ní leťel ukrutný ťarkan.

<sup>15</sup> Potká.

<sup>16</sup> Hlídam.



„Čo tu chceš, ty vrah mojich bratou!“ zareval šarkan.  
„Idem si pre zlaté jablká s tohoto stomu,“ řekl Vítazko neohroženě.

„Eh, něbuděš ty tých zlatých jablák ráňat<sup>17</sup>, ale sa buděš so mnou pasovat<sup>18</sup>,“ zvolal šarkan rozjeděn.

„Keď ti ďaka<sup>19</sup>, buděm. Choj!“ řekl Vítazko, obkrútil prstenem na pravé ruce, vzpomněl na svatou Nedělkú, rozpjal nohy<sup>20</sup> a začali se pasovat. Na první raz šarkan s Vítazkem trochu pohnul, ale Vítazko zapel šarkana ponad členky<sup>21</sup> do země. — Tu zašumí nad nimi křídla,

a kde se vzal, tu se vzal, přiletěl černý havran, volaje dolů:  
„Komuže mám pomáhat, či těbe, šarkaně, či těbe, Vítazko?“ — „Mně pomáhaj!“ křičí naň šarkan. —

„A čože mně dáš?“ — „Dám ti zlata, kolko ti ďaka!“ —

„Mně pomáhaj,“ volal Vítazko, „dám ti vŕecky koně, čo sa tamto na lúke pasú!“ —

„Těbe buděm pomáhat,“ volal havran, „ale akože ti mám pomáhat?“

„Ochlad' mňa, keď mně budě horúco,“ řekl mu Vítazko. — Bylo mu horko, neboť ten šarkan naň ohnivý svůj dech pouštěl. — Pasovali se dále. — Šarkan uchytil Vítazka a vryzl ním do země popod členky. Vítazko zatočil prstenem, vzpomněl zase na svatou Nedělkú, a schytna šarkana kolem pasu, do země ho zaryl výše kolen. — Oddechli si. — Havran okoupal si křídla v studánce, potom sedl na hlavu Vítazkovu a otřepal chladící krůpěje na uhorčenou jeho tvář. — Tak ho ochladil. — Vítazko otočil druhým prstenem, vzpomněl na krásnou děvojnu a zase s šarkanem se popadli. Šarkan

<sup>17</sup> Třást.

<sup>18</sup> Bít, upasit.

<sup>19</sup> Když ti libo.

<sup>20</sup> Rozpjal, rozkročil.

<sup>21</sup> Nad kotníky u nohou.

zaryl Vítazka ponad členky, ale Vítazko chytil šarkana, zaklínil ho do země po samú plec, a rychle chopiv se meče, který mu byla Nedělka dala, hlavy mu uťal. — Tu prišla také hned princa a sama mu dvě zlatých jablk utrhla, a pěkně se mu děkujíc, že i ji vysvobodil, pověděla mu, že se jí páči<sup>22</sup>, že by za něho šla. „Aj ty sa mně páčiš,“ priznal se jí Vítazko, „a keby som muohol, priam<sup>23</sup> by išol s tēbou. Nuž ale, esli mňa l'úbiš a chceš do dňa do roka na mňa čakať, prídēm za tēbou!“ —

Princa mu na to ruku dala, že bude na něho do dne do roka čekat; tak se rozžehnali. Vítazko vsedl na tátošíka, skočil s ním přes zeď, pobil na louce krděl<sup>24</sup> koňů havranovi a letmo domů ujížděl. —

„Nuž akože sa ti vodilo?“ ptala se svatá Nedělka. „Dobre sa vodilo,“ odpověděl Vítazko, „ale keby mně něbola princa druhý prstěň dala, bolo by sa zle vodilo,“ odpověděl Vítazko a svaté Nedělce všecko vyrozprávěl. — I kázala mu sv. Nedělka, aby šel domů, zlatá jablka s sebou vzal, ale také tátošíka. — Vítazko jí poslechl. —

Šarkan s matkou hodovali a přenáramně se ulekli, vidouce Vítazka přijížděti; toho se nenadáli, že by se i ze šarkanové zahrady vrátil. — Matka ptala se, že co má dělat, ale šarkan nevěděl již žádné rady, jen rychle pospíchal do desáté jizby, aby se skryl.

Když Vítazko matce jablka dal, stavěla se, jako by se od pohledu na ně byla uzdravila, — a vstanouc s lože začala syna hostiti, láskala se s ním jako někdy, když býval malý, a Vítazko měl velikou radost, že je matka zdráva. — Tu pojednou vezme matka dlouhou, tlustou, vlněnou šňůru a povídá Vítazkovi se smíchem: „Lahniže, syn muoj, nach ťa obkrútim do tejto šnory, ako som

<sup>22</sup> Líbí.

<sup>23</sup> Ihned.

<sup>24</sup> Hejno.

tvojho tatka obkrútila, rada by som vedieť, či si tak mocný, jako on bol, a šnoru rozdriapeš.“ — Vítazko se usmál, lehl a nechal se od matky tlustou šňúrou povíti. Když ho povila, zrazu se rozpřel a šňúru na strapky potřhal. — „Si mocný!“ řekla matka. „Ale čakaj, eště ťa obkrútim touto tenúčkou hodbávnou šnorou, či i tú potrháš.“ — I povila ho šňúrkou hedbávnou. — Vítazko se rozpíral, ale čím víc se rozpíral, tím hlouběji do masa se mu tenounká šňúrečka zařezovala. Nemohl si pomoci a ležel jako dítě v povíjanu; tu přiběhl šarkan, hlavu mu uťal, tělo na kusy rozsekal a srdce pověsil na povalu<sup>25</sup>. Matka mrtvé tělo do šatu svázala, a naloživši bátoh<sup>26</sup> na tátošíka, který dole čekal, pravila: „Keď si ho nosil za živa, nos ho aj po smrti, kam ti ďaka.“ — Tátošík nemeškal, dal se v let a byli doma hned. — Svatá Nedělka čekala už na ně, vědělať, co se s ním bude dít. Ihned tělo namazala nejprve mrtvou vodou a potom je složila, polila vodou živou, a Vítazko si zívnuł a vstal živ a zdráv. „Eh dlho som spal,“ povídal si. — „A bol bys aj na veky, keby ťa ja nebola zobudila. — Nuž akože ti je?“

„Nuž dobre — len čudno<sup>27</sup>, ako by som srdco nĕmal.“  
„A veru, že ho nĕmáš,“ odpovĕděla Nedĕlka.

„A kdĕže mi je?“ s podivením se tázal Vítazko.  
„Kdĕže by ti bolo — visí ti v hradĕ na šnorke u grady<sup>28</sup> priviazané,“ povídá svatá Nedĕlka a začne mu rozprávĕt o všem ostatním, co se s ním dělo. — Vítazko se ale nemohl zlobiti, ani plakati, ani na nic mysleti — protože nemĕl srdce. — Musel si pro ně jíti. — Svatá Nedĕlka dala mu žebráckĕ šaty, dala mu gajdy<sup>29</sup>, poslala ho do

<sup>25</sup> K stropu.

<sup>26</sup> Břemeno.

<sup>27</sup> Divně.

<sup>28</sup> Příční trám v stropĕ.

<sup>29</sup> Dudy.

hradu gajdovat, a za odměnu aby srdce žádal, mu kázala, s ním pak aby se hned k ní vrátil. Vítězko šel a vida, že matka z hradu se dívá, postavil se pod okno a začal pěkně, krásně gajdovat. — Zalíbila se matce ta muzika i zavolala starého (jakým ho Nedělka spravila) gajdoše do hradu, že vraj<sup>30</sup> aby zahrál. Vítězko hrál a matka s šarkanem tancovali od zeme a nemohli přestat, až byli oba ustatí<sup>31</sup>. Dala potom matka gajdošovi jíst a pít, i peníze zlaté mu dávali, ale gajdoš je nechtěl. — „Načože by mně bolo tol'ko peňazí, keď som už tak starý,“ — odpovéděl.

„Nuž ale čože ti dám, pýtaj sám?“ matka na to. „Nuž, čože mi dátě?“ a Vítězko rozhlížel se po jizbě — „dajtě hento srdco, čo visí od povaly dolu.“

„Keď ti ďaka, to ti muožem dať“ — prisvědčil šarkan a matka je sundala a Vítězkovi dala. — Vítězko se pěkně poděkoval a z hradu pospíchal k svatě Nedělce. —

„No dobre, len keď ho zase máme,“ pravila svatá Nedělka, srdce vzala, umyla v mrtvé a živé vodě a pak dala do zobáčku ptáku Pelikánu. — Ten natáhl dlouhé tenké hrdlo a zasadil je Vítězkovi na pravé místo. Vítězko hned cítil, jak mu vesele poskakuje. Za tu službu dala svatá Nedělka ptáku Pelikánu svobodu.

„A teraz,“ pravila Vítězkovi, „eště raz do hradu puojděš, abys právo vykonal. — Sprau<sup>32</sup> sa holubom, a keď si na mňa zmyslíš, spravíš sa človekom.“ — Jak to řekla, stal se Vítězko holubem a letěl do hradu. Matka se právě s šarkanem láskala, když tu holub na okno sedne; jak holuba zhlédla, poslala šarkana, aby ho zastřelil, než ale šarkan kuše dobyl, snesl se holub do jizby, spravil se člověkem, a uchytil meč, šarkanu naraz hlavu zronil.

„A čo těbe, naničhodná matko, mám urobiť?“ obrátil

<sup>30</sup> Že prej.

<sup>31</sup> Uondáni.

<sup>32</sup> Učiň.

se k matce, která strachem na kolena padla o smilování prosíc. — „Něboj sa, nič ti ja něurobím, nach Panbuoh súdi!“ — Vzal matku za ruku, vedl na náhradí, a vytáhna meč, pravil: „Pozriže, matko, tento mač hodím do povetria; ak som ja vinný, traří mňa, ak si ty vinná, traří těba. Nach súdi Buoh!“ Zafičel meč v povětří, zaligotal<sup>33</sup> se a okolo hlavy Vítazkovy prosto vjel do srdce matčina.

Vítazko matku s pláčem pochoval, pak se vrátil k sv. Nedělce, pěkně, krásně jí za všeka dobrodiní poděkoval, opásal se mečem, do ruky vzal buk a odešel k své krásné prince. — Ta byla již u svého otce, měla nejednou jíti za krále a prince, ale ona žádného nechtěla, a že se do roka do dne nevydá. — A ještě rok neuběhl, když tu jednoho dne Vítazko do královského hradu přišel prositi svou děvojnu za ženu. — „Ten je muoj zvolený slúbeněc!“ zvolala princezna radostně, když ho spatřila, a hned k němu přistala. Strojilo se hrdě<sup>34</sup> veselí, otec jim dal království, a pohádce konec — na vrbě zvonec.

<sup>33</sup> Zatřpytil.

<sup>34</sup> Bohaté.